

Norsk
Tjenestemannslag

NTLs tiltak mot svart økonomi

Ragnar Bøe Elgsaas, forbundssekretær

NTLs forslag til tiltak mot arbeidsmarkedskriminalitet og svart økonomi

1. Bedre samarbeid mellom kontrolletatene

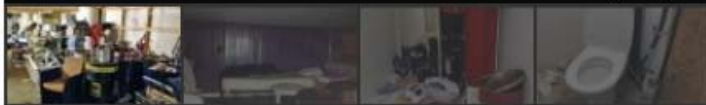
- Skatteetaten, Arbeidstilsynet, politi- og påtalemyndighetene og andre kontroll- og tilsynsmyndigheter må:
 - - ha de riktige verktøyene
 - - utarbeide nye reviderte samarbeidsavtaler som sikrer forpliktende samarbeid mellom etatene.
 - - det må være tett og hyppig kontakt på lavest mulig nivå, ikke bare på toppledernivå.

SUPERLAGET: Fra dette kontoret skal Arbeidstilsynet, Skatt Vest og Kemneren samarbeide for å avsløre mer sosial dumping og svart arbeid. På bildet ser du Knut Lervåg, Thure Iversen og Roar Bakke-Brandanger i Arbeidstilsynet. Ansatte ved Skatt Vest kunne ikke være med på bildet av sikkerhetshensyn.

FOTO: ODD E. NERBØ

PAUSEROM OG ARBEIDSRUM: På dette bilverkstedet ble det oppdaget uverdige forhold. De ansatte

Dette er en arbeidsplass. Og et pauserom.

Nytt superlag skal ta snyltere og useriøse bedrifter.

2. Departementenes rolle - sterkere krav og bedre samordning

- Det må stilles sterkere krav til økt prioritering i underliggende etater
- De ulike fagdepartementene må samarbeide langt bedre,
- Det må gis økte og tilstrekkelig ressurser til etatene til
 - - arbeid med kompliserte og tidkrevende saker
 - - samarbeid
 - - utvikling av nye verktøy

3. Bedre styringssystemer

- Det må utvikles bedre styringssystemer for forvaltningen.
- Målstyringssystemene har bidratt til at samarbeid nedprioriteres.
- Krevende saker som krever samarbeid mellom virksomheter eller internt i etaten er vanskelige å måle.
- Ved å bruke egne ressurser på saker som man selv ikke måles på «taper» man i forhold til andre.
- Med knappe ressurser vil man som oftest vektlegge det som oppleves som viktigst.
- Når overordnet myndighet har stort fokus på måloppnåelse vil samarbeid og forebygging kunne tape.
- Styringssystemene må medvirke til samarbeid på tvers av departementsområder og etater, samt mellom ulike regioner og enheter i hver enkelt etat.

Markedsstyring i staten

Utfordringer – og NTLs forslag til tiltak

Norsk
Tjenestemannslag

■ 22.juli-kommisjonen etterlyser krav om responstid:

- Politiet har mål for områder som er enklest å måle

I dag stiller politiet krav og konkrete mål til automatisk trafikk kontroll, men ikke til operasjonssentralenes kvalitet eller responstider, konkluderer 22. julkommisjonen som krever responstid for politiet.

4. Taushetsplikt

- Praktiseringen av taushetsplikt mellom ulike etater skaper store vansker for et effektivt arbeid.
- Det kan være nødvendig å endre forvaltningsbestemmelsene, men i noen tilfeller kan det være tilstrekkelig å endre forståelse og praksis.

5. Riktig og rask regelutvikling

- Regelutvikling og iverksetting må prioriteres langt høyere enn i dag.
- Det tar for lang tid fra gode og effektive tiltak blir foreslått til de er gjennomført.
- - Et eksempel er nye og strengere krav for kassasystemer for å unngå manipulering av omsetning i restaurantbransjen og andre næringer. Dette ble innført i Sverige for mange år siden, og norske skattemyndigheter og politi har i mange år ønsket seg dette. Fortsatt er imidlertid ikke reglene kommet på plass.

6. Økte straffer og raskere reaksjoner

- Påtalemyndigheten må satse mer mot arbeidsmarkeds kriminaliteten
- Arbeidsmarkeds kriminalitet må gis en raskere behandling av politiet og i rettsvesenet.
- Strafferammene knyttet til alvorlig kriminalitet i disse sakene må skjerpes.
- I dag er det lav risiko for å bli tatt, for snevre bestemmelser for hvem som kan straffes og for lave straffer.
- Det er nødvendig å styrke politi og påtalemyndigheter og gi sakene økt prioritet. Det er viktig å ta bakmennene og pengestrømmene.
- Regelverket må utvikles slik at også de som indirekte tjener på arbeidsmarkeds kriminalitet kan få sanksjoner.
 - - Entreprenører og byggherrer som bruker underleverandører de må forstå driver ulovlig.
 - - De som leier ut til restauranter og andre virksomheter som driver kriminelt.
- Andre sanksjoner som gebyrer, bøter og tilleggsskatt må brukes oftere. Samtidig må det ikke føre til at saker som bør tas i rettsapparatet ikke kommer dit.

7. Skattekriminalitet må stoppes

- Det å hindre skattekriminalitet som ulovlig kapitalflukt og skatteunndragelse er vesentlig for å bekjempe arbeidsmarkedskriminalitet. Både de som søker å redusere sin skatt til egen vinning, som selskaper og privatpersoner, og de som tilrettelegger for skattekriminalitet, som banker, revisjonsselskaper og advokater må stoppes. Skatteparadisene gjør det mulig å skjule eierskap, lage komplekse ugjennomsiktige selskapsstrukturer, utføre spekulative transaksjoner med stor risiko og omgå finansielle regler som behov for egenkapital.
-
- En ytterligere opptrapping av denne kampen og økt bruk av ressurser må til for å gjøre denne jobben effektivt.

8. Offentlig sektor må rydde opp internt

-
- Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter pålegger offentlig sektor å innta bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår og å følge opp at underleverandørene oppfyller disse kontraktskravene. Til tross for dette avdekkes det sosial dumping ved oppfylning av offentlige kontrakter.
- - Offentlige oppdragsgivere bør innføre krav om at det ikke er flere enn to ledd av underleverandører i kontraktskjedene for å lette kontroll og forebygge sosial dumping og brudd på HMS-regelverket.

- De behandlet oss som

SLAVER

SKADET PÅ JOBBEN: Etter at jeg ble skadet på jobben fikk jeg beskjed om å reise hjem. «Vi trenger ikke syke ansatte», sa sjefen til meg, forteller Ivan Lazarov Dimitrov (44). Her sammen med kone og barn. Foto: Bjørn Langsem

Tidligere bulgarske RenoNorden-ansatte påstår at de ikke har mottatt lønn og at de ble sendt hjem til Bulgaria når de ble syke.

SØPPEL

Tekst: **Gunnar Thorenfeldt**
gth@dagbladet.no

Elliv Frich Flydal
elliv@db.no

KRESNA/BULGARIA (Dagbladet) – Norge var så utrolig vakker. Jeg har aldri sett et så rent land, sier Ivan Lazarov Dimitrov (44). 15. april 2009 ankom 15 personer Norge. De skulle jobbe for den nordiske renholdingsagen RenoNorden. En av dem var Dimitrov. En måned senere var han tilbake i den lille landsbyen Kresna i Bulgaria med en skadet fot og tomme lommer.

– Etter at jeg ble skadet på jobben fikk jeg beskjed om å reise hjem. «Vi trenger ikke syke ansatte», sa sjefen til meg, forteller bulgaren. Dimitrov påstår at han aldri fikk lønn.

- Vi sultet

Dagbladet møter Dimitrov i det lille bulgarske hjemmet hans i Blagoevgrad-området sydvest i Bulgaria. Landsbyen er fattig og i gatene kjører man fortsatt med hest og kjerre.

– Det var tungt å måtte reise tilbake uten penger. Jeg er aleneforenget for kona og våre to sønner og jeg hadde tatt opp lån for å kunne reise til Norge. Vi sultet og vi måtte leve av det jeg kunne dyrke i hagen til jeg var frisk nok til å reise til Hellas for å jobbe, forteller Dimitrov.

Henter søppel hos 1,7 millioner

Etter et søppelånderingen har blitt konkurranseutsatt i flere og flere norske kommuner har selskapet RenoNorden vokst. I dag håndterer de avfall hos 1,7 millioner nordmenn.

Dagbladet har snakket med flere av RenoNordens ansatte, men ingen tør å stå fram med navn. Derfor dro vi til Bulgarias hvor vi møtte tidligere ansatte. De kom med rystende påstander. En som kom samtidig med Ivan til Norge, var Rumen Borchov Hristov (41). Han forteller at RenoNorden sendte ham sammen med ni personer i andre etasje i et mindre næringsbygg på Klafva.

- Måtte spise matrester

– Det var bare ett bad, fire kjøkken og wc. Vi måtte sove rett på gulvet på syv små madrasser og vi var fire på hvert rom, forteller Hristov.

Bulgaren mistet jobben etter at han bulket en bil, ifølge ham selv. Få av bulgarene hadde med seg penger, og 17. april 2009 var de nødt til å dele matrestene fra gårdsagens lunsj, sier de til Dagbladet.

– Da ble vi om et forskudd slik at vi kunne kjøpe noe mer å spise. Dagen etter fikk jeg 1000 kroner, forteller Hristov. Ivan forteller at han fikk 500 kroner. Dette er de eneste pengene Dimitrov og Hristov noensinne fikk, påstår de. I tillegg sier de at de aldri fikk noen arbeidsavtale.

- Forskjellsbehandling

– Behandlingen vi fikk var svært nye dårligere enn den som ble gitt våre norske kollegaer, sier en annen bulgarer, Vladislav Chovov Vasilev.

S. Juni fikk Dimitrov en søppelemtaler over foten. Etterpå hovnet foten opp slik at han ikke klarte å gå på den. Bulgarene hevder at han fikk beskjed fra ledelsen om at de ikke trengte syke arbeidstakere. Dagbladet har snakket med flere ansatte som har mistet jobben etter at de ble syke. Den 18. januar 2008 fikk Angel D. Chokarov behov for medisinsk hjelp.

– Det med måtte jeg holde meg hjemme i to dager. Da jeg fortalte dette til sjefen, svarte han med å gi meg sparken. Han mente at dette var en god nok grunn til å si opp, skriver han i et brev til Dagbladet. En annen som mistet jobben er Plamen Boikov Giergjev (47).

- Behandlet som slaver

– De behandlet oss som slaver, sier Giergjev. 12 januar i år startet han i jobben som renholdersarbeider for RenoNorden. Syv måneder senere, da Dagbladet møter ham i Sofia, har Giergjev ingen jobb, ingen penger og framtidig ser mørk ut.

– Jeg ba om et forskudd slik at jeg hadde penger til mat. Da fikk jeg en kvittering på at jeg hadde mottatt 7000 kroner i forskudd og at dette skulle trekkes fra lønns mi. Deretter fortalte de meg at 6000 var betaling for at teamlederen hadde skaffet meg jobben og at jeg bare skulle motta 1000, forteller Giergjev. Han begynte å krangle med den lokale ledelsen, og fikk etter på beskjed om at han var utsatt ved bedriften, forteller han.

- Udokumenterte påstander

– Jeg settet liten lit til disse historiene. Det er udokumenterte påstander, sier styreleder i RenoNorden, Svein Morten Sørensen, til Dagbladet.

– På generelt grunnlag diskuterer vi ikke personalsaker gjennom media. Om noen tidligere ansatte føler seg dårlig behandlet beklager vi det. Nå avventer vi rapporten fra Arbeidsbyrået, sier konsernsjef i RenoNorden, Svein Tore Aurland, til Dagbladet.

- JOBBET I OSLO: - Vi ble behandlet som slaver, sier Plamen Boikov Giergjev (47). Her er han fotografert i havna i Oslo foran søppelebilen han kjørte for RenoNorden i Norge. Foto: Privat

- TOMHENDT TILBAKE: - Jeg skulle ønske jeg aldri hadde reist til Norge. I dag har jeg mistet alt, sier Plamen Boikov Giergjev da vi møter han i Bulgarias hovedstad, Sofia. Foto: Bjørn Langsem

LITTERATURklubben
Dagbladet LITTERATURklubben

Månedens hovedbøker:

Bli med i Dagbladets nye bokklubb

Få en gratis bok!
Se utvalget på nettsiden

En enklere bokklubb uten avbestilling, som holder deg orientert

Du trenger ikke å avbestille månedens bok, men kan lett velge i et godt utvalg aktuelle titler. Alle bøker du velger sendes portofritt.

VI TIPSER - DU VELGER

www.litteraturklubben.no
De beste bøkene kommer ikke av seg selv!

Tjenestemannslag

Forhenværende direktør Helge Leite (til venstre) under fengslingsmøtet, får sterke anklager mot seg også i Wiersholm-rapporten. Foto: Thomas Vermes.

Korrupsjon i Unibuss:

Oslos busselskap Unibuss tappet for 20-30 millioner

Unibuss hadde en sjef som fikk selskapet til å betale ombygging av eget hus, og medarbeidere som stakk penger for salg av bruktbusser i egen lomme.

9. Offentlig sektor bør beholde driftsoppgaver i egen regi.

- Offentlig sektor kan gjennom å ha gode lønns- og arbeidsbetingelser sikre en standard som den seriøse delen av utsatte bransjer har bruk for. Det er uheldig å sette i gang konkurranseutsetting av drift av tjenester som har bransjer med stor andel arbeidsmarkeds kriminalitet.
- - Renhold er et viktig eksempel, der forskning har vist at mange offentlige virksomheter presser priser og dermed arbeidsvilkår når tjenestene settes ut på arbeid.
- I fellesrapporten om arbeidsmarkeds kriminalitet heter det om anbudsreglene: *"Dagens regelverk legger opp til at offentlige anskaffelser skal besluttes ut fra tilbud med lavest pris. (..) Dette kan føre til en konkurransevridning som skader aktører som driver lovlig og har større kostnader."*

UTGAVE 8 • 2014

NTL Magasinet

For medlemmer i Norsk Tjenestemannslag

Norsk
Tjenestemannsla

www.ntl-magasinet.no

Sissel C. Trygstad, Kristine Nergaard, Kristin Alsos,
Øyvind M. Berge, Mona Bråten og Anne Mette Ødegård

Til renholdets pris

Ny offentlig styring?

Underbetalte renholdere VASKET FOR FORSVARET

En undersøkt ulovlig lønns- og arbeidstidsregulering har resultert i at renholdere har rukket for seg og har fått en lønnsøkning på 148,58 kroner. Men... Hvilke skatte følger det med?

ISS-ansatte gråter på jobben
Blir syke av arbeidspress
Er redde og engstelige

HJELP: For første gang velger alle de ansatte å stå fram sammen. – Vi har forsøkt å si fra på alle mulige måter, men ingen vil høre på oss. Dette er vårt siste rop om hjelp, sier Kristiansen, Maturot Chabanchob og Thatsani Fossheim.

tillitsvalgt ved Radisson Blu, Maturot Chabanchob. Foran fra venstre (de tillitsvalgte): Jonassan Teigseie, Foto: Anita Arntzen

SYK AV PRESSET: Sangwan har fått problemer med ryggen på grunn av alt arbeidspresset. Nå er hun 50 prosent sykemeldt. Foto: Anita Arntzen

” Før gledet jeg meg til å dra til jobben. Nå er jeg lei meg hver gang jeg skal dit.

Sangwan, (37) ISS-ansatt

- VÅRT SISTE ROP OM HJELP

asker for Olav og Radisson For første gang de åpent fram om arbeidspresset, press og engstelige tårer. – Dette er vårt siste rop om hjelp, sier de.

ARBEIDSLIV
Tekst: Gunnar Thorenfeldt
gth@dagbladet.no

GARDERMOEN (Dagbladet): Dagbladet møter Sangwan og over 40 andre hotellansatte på Gardermoen.

– Jeg gråter ofte på jobben, forteller flere av dem.
– Det er forferdelig å hele tiden vite at jeg ikke kommer til å rekke alt, forteller en annen.

– Jeg syntes synd på dem som betaler masse penger for å bo på hotellet. Vi får aldri tid til å rengjøre ordentlig, sier en tredje.

For første gang velger alle de ansatte å stå fram sammen. De har fått nok.

– Vi har forsøkt å si fra på alle mulige måter, men ingen vil høre på oss. Derfor vil vi nå stå fram i Dagbladet. Det er vårt siste rop om hjelp, sier tillitsvalgt ved Radisson Blue, Maturot Chabanchob.

24 rom om dagen
Det er i hovedsak filippinske og thailandske kvinnene som jobber ved de hotellene Radisson Blu, Thon Hotel Gardermoen og det nye hotellet Park Inn. Alle jobber for ISS.

Protokoller, legeerklæring og be-

kymringsmeldinger Dagbladet har fått tilgang til viser at situasjonen stadig har blitt verre. Før fikk de bonus hvis de klarte mer enn 15–16 rom, nå må de vaske 24 rom på en arbeidsdag. Tidligere skulle de ansatte bruke gjennomsnittlig 30 minutter på hvert rom, men etter at ISS tok over har tiden blitt redusert til 19 minutter.

I en bekymringsmelding til blant andre hovedverneombudet i ISS Sentralt kommer det fram at sjefene «sier at hvis du ikke klarer å

vaske alle rommene så tjener ikke ISS penger og da mister du jobben».

Under et møte med ledelsen i 2010 fortalte Randi Stenseth fra Fellesforbundet at de «ansatte er redde og føler at de blir utsatt for sterk psykisk og fysisk press». Siden har det bare blitt verre, ifølge de ansatte.

– Mange av jentene er redde. De har vondt i magen og de blir syke av alt presset, sier Randi Stenseth fra Fellesforbundet,

som organiserer de hotellansatte.

Oppløst i tårer
I et brev fra en ansatte august 2011 skriver en ansatt at «Jeg har problemer med å rengjøre 23 rom per dag, fordi mange av rommene er veldig møkkete». Etter at den ansatte klaget, fikk hun beskjed å slutte å ta pauser siden jeg ikke klarte å ta alle rommene hver dags.

En som har følt presset på kroppen er Sairung, som er gravid. Da

hun spurte om å slippe de tyngste jobben, fikk hun beskjed om at «Du er ikke syk. Bare gravid».

– De fortalte meg at jeg heller burde sykmelde meg hvis jeg ikke klarte rommene, forteller Sairung. Ektemannen, Erik, måtte til slutt komme og hente henne.

– Hun var helt knust og oppløst i tårer. De driver rovdrift på disse kvinnene, sier han til Dagbladet.

Tørre kluter
Svært mange av de som jobber i ISS

er ekstrahjelper. Flere av ekstrahjelpene forteller at de må dra på jobben syke, hvis de blir hjemme får de ikke betalt.

Flere av kvinnene er sinte fordi de ikke får lov til å bruke vann når de skal vaske rommene. Grunnen er at rengjøringen skal gå fortere.

– Hvordan har de tenkt at det skal bli reint, når vi bare skal vaske med tørre kluter. Spesielt badet blir ikke rent nok, forteller en av de ansatte.

Hun forteller videre at Hun ba

sjeften om å skrive det opp hvis ikke skulle bruke vann i tillegg en klage. Dette nekter sjeften å gjøre.

15 august 2011 leste tillitsvalgte opp et protestbrev for ledelsen 32 ansatte.

Får kjøft
«Vi har flere ganger gjennomført tillitsvalgte protest på vi der har for stort arbeidspress (»

>>> Forts. neste s.

10. Nei til "forenklinger" og "oppmykninger" som gir kriminelle lettere spillerom

- Lov og regelverk gir ramme for hvordan næringslivet utvikler seg.
- - Det at NUF-selskap og aksjeselskap er fritatt for revisjonsplikt vanskeliggjør arbeidet mot svart økonomi.
- - Forslagene til endringer i arbeidsmiljøloven fører til en stor økning av midlertidige stillinger og lengre arbeidstid. Arbeidstilsynet skriver i sin høringsuttalelse at deres *"bekymring er særlig knyttet til mulige konsekvenser for sårbare arbeidstakergrupper og arbeidsmarkedskriminalitet."*
- Politiske ønsker om forenkling må ikke gjøre arbeidet til kontrolletatene langt vanskeligere. Politikere må ta innover seg at arbeidslivet er så endret at store endringer i arbeidsmiljøloven vil få betydning for utviklingen av arbeidsmarkedskriminaliteten.
- Det er et politisk ansvar å skape systemer og rammer for arbeidsliv og økonomi som gjør det vanskelig å handle feil.

Robert Eriksson får kraftig kritikk fra sitt eget tilsyn. **FOTO:** Kallestad, Gorm

Arbeidstilsynet med sterk kritikk av arbeidsministeren

Arbeidstilsynet anklager Regjeringen for å overse forskning, tendensiøs sitering av forskningsrapporter og ha manglende kunnskap når Regjeringen vil forandre arbeidsmiljøloven.

Jannone

Norsk
Tjenestemannslag

Hva kan vi gjøre selv?

- **Hva kan vi gjøre selv?**
- NTL vil arbeide for et bedre samarbeid mellom arbeidslivets parter. Vi vil styrke trepartssamarbeidet i kampen mot arbeidsmarkeds kriminalitet. Seriøse arbeidsgivere og arbeidstakere er i samme båt og må arbeide sammen. Derfor må partenes rolle i arbeidslivet styrkes, og det må legges bedre til rette for økt organisasjonsgrad blant arbeidsgivere og arbeidstakere.
-
- NTL vil løfte fram de tillitsvalgtes rolle. Gjennom å forebygge, følge opp og varsle skal vi være med og ta ansvar, og bidra til at offentlige virksomheter blir foregangsmodeller i denne kampen. NTLs tillitsvalgte skal se ut over egne medlemmer og eget organisasjonsområde.